

ШИФР «ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА»

Тема:

«ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА:ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ,
ДОКУМЕНТУВАННЯ, ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ»

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми. Що відбувається в Україні, у світі? Ці питання, задають собі частіше ті, які розуміють та співчують. Цивілізовані країни, де поважають життя людини не розуміють збройну агресію Російської Федерації проти України і тому максимально хочуть допомогти, як у вигляді військово-технічної допомоги, медичної допомоги так і гуманітарної допомоги. Окремим різновидом є гуманітарна допомога (ГД), яка в різних країнах має свої особливості, щодо збору, документування, передачі, перетину кордону так і подальше звітування перед донорами. Тому актуальним набувають питання підвищення відповідальності за витрачання, ведення первинного обліку та відображення в бухгалтерському обліку нецільового використання гуманітарної допомоги. Тому що переважно більшість Громадських організацій повинна відзвітувати як перед Державною податковою службою України так і перед донорами, що б мати гарну репутацію та сподіватися на подальші гранти та проекти.

У зв'язку з військовим станом скасовано процедури спеціального документування та звітування про отримання та видання гуманітарної допомоги, але ведення бухгалтерського обліку для громадських організацій є обов'язковим, тому документальне підтвердження руху гуманітарної допомоги стає актуальним, як ніколи. Тому в нашій роботі ми приділимо увагу окремим нюансам документального оформлення операцій з гуманітарною допомогою, їх обліку та оподаткування.

Метою дослідження є обґрунтування нормативно-правових засад здійснення гуманітарної допомоги в Україні, організація процесу документування, обліку ввозу, розподілення конкретним набувачам та оподаткування громадських організацій, які переважно займаються гуманітарними питаннями..

В науковій роботі поставлено завдання: проаналізувати нормативно-правове забезпечення здійснення гуманітарної допомоги в Україні, провести аналіз ввозу ГД від країн-партнерів та вивчити організаційні основи документування, обліку і оподаткування ГД.

Об'єкт дослідження обрано діяльність громадських організацій, які здійснюють процедури ввезення, розподілу гуманітарної допомоги конкретним набувачам.

Предмет дослідження визначено обліково-аналітичні процедури документування гуманітарної допомоги, відображення на рахунках бухгалтерського обліку та оподаткування громадських організацій.

Використані методи дослідження: комплекс загальнонаукових методів і прийомів, а саме: порівняльного аналізу, метод індукції та дедукції, узагальнення, аналогії, обліку, статистико-економічні та ін.

Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків, списку використаних джерел

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1	
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
здійснення доставки гуманітарної	
допомоги в Україні.....	7
РОЗДІЛ 2	
ОРГАНІЗАЦІЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В	
Україні від країн світу.....	13
РОЗДІЛ 3	
ДОКУМЕНТУВАННЯ, ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ	
гуманітарної допомоги та пропозиції	
удосконалення для громадських	
організацій.....	21
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми. Що відбувається в Україні, у світі? Ці питання, задають собі частіше ті, які розуміють та співчують. Цивілізовані країни, де поважають життя людини не розуміють збройну агресію Російської Федерації проти України і тому максимально хочуть допомогти, як у вигляді військово-технічної допомоги, медичної допомоги так і гуманітарної допомоги. Окремим різновидом є гуманітарна допомога (ГД), яка в різних країнах має свої особливості, щодо збору, документування, передачі, перетину кордону так і подальше звітування перед донорами. Тому актуальним набувають питання підвищення відповідальності за витрачання, ведення первинного обліку та відображення в бухгалтерському обліку нецільового використання гуманітарної допомоги. Тому що переважно більшість Громадських організацій повинна відзвітувати як перед Державною податковою службою України так і перед донорами, що б мати гарну репутацію та сподіватися на подальші гранти та проекти.

У зв'язку з військовим станом скасовано процедури спеціального документування та звітування про отримання та видання гуманітарної допомоги, але ведення бухгалтерського обліку для громадських організацій є обов'язковим, тому документальне підтвердження руху гуманітарної допомоги стає актуальним, як ніколи. Тому в нашій роботі ми приділимо увагу окремим нюансам документального оформлення операцій з гуманітарною допомогою, їх обліку та оподаткування.

Метою дослідження є обґрунтування нормативно-правових засад здійснення гуманітарної допомоги в Україні, організація процесу документування, обліку ввозу, розподілення конкретним набувачам та оподаткування громадських організацій, які переважно займаються гуманітарними питаннями..

В науковій роботі поставлено завдання: проаналізувати нормативно-правове забезпечення здійснення гуманітарної допомоги в Україні, провести аналіз ввозу ГД від країн-партнерів та вивчити організаційні основи документування, обліку і оподаткування ГД.

Об'єкт дослідження обрано діяльність громадських організацій, які здійснюють процедури ввезення, розподілу гуманітарної допомоги конкретним набувачам.

Предмет дослідження визначено обліково-аналітичні процедури документування гуманітарної допомоги, відображення на рахунках бухгалтерського обліку та оподаткування громадських організацій.

Використані методи дослідження: комплекс загальнонаукових методів і прийомів, а саме: порівняльного аналізу, метод індукції та дедукції, узагальнення, аналогії, обліку, статистико-економічні та ін.

Наукова новизна отриманих результатів визначена в частині організації документообігу гуманітарної допомоги та її розподілу для внутрішньо-переміщених осіб.

Практична цінність отриманих результатів дослідження дозволяє їх використати в обліковій службі громадських організацій, благодійних фондів, які займаються ввезенням, розподіленням та наданням гуманітарної допомоги.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Облікове-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами підприємства» 23-24 листопада 2022 р.

РОЗДІЛ 1

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДОСТАВКИ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНУ

Законом України № 1192-XIV “Про гуманітарну допомогу” ст. 1, визначено що “безоплатна допомога, це (пересилка, виконання робіт, надання послуг) - надання гуманітарної допомоги без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсацій донорам» та гуманітарна допомога - цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв’язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров’я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту” [1].

При цьому “гуманітарна допомога є різновидом благодійництва і має спрямовуватися відповідно до обставин, об’єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог ст. 3 Закону України “Про благодійну діяльність та благодійні організації” [2]. “Благодійна діяльність - добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених Законом №5073 цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара (ЗУ № 5073-VI)” [2]. Стаття 2 визначає що “отримувачі гуманітарної допомоги - такі юридичні особи, яких зареєстровано в установленому Кабінетом Міністрів України порядку в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги”. Їх перелік узагальнено на рис 1.1.

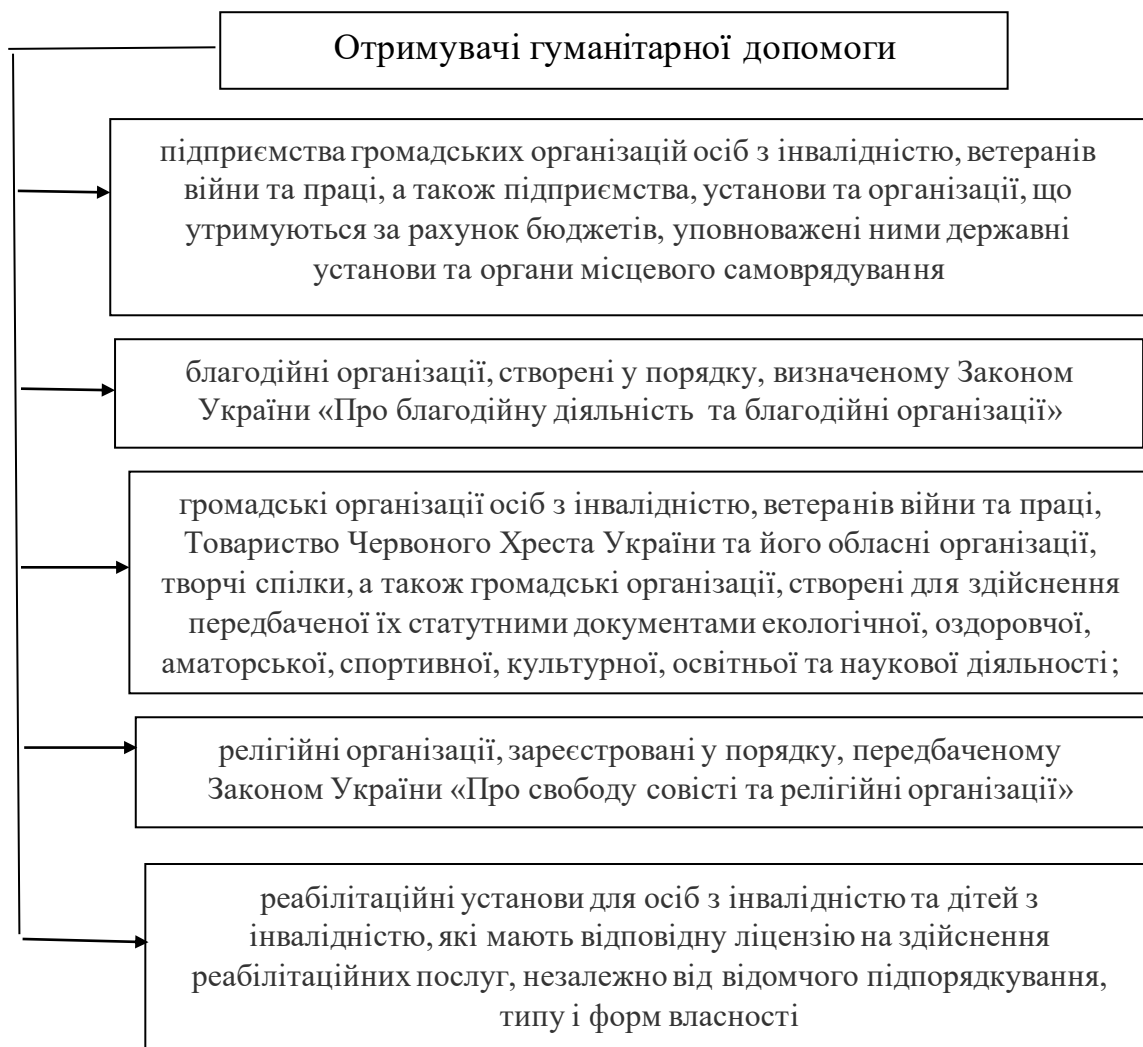

Рис 1.1. Перелік затверджених отримувачів гуманітарної допомоги згідно Закону України «Про гуманітарну допомогу»

“Гуманітарна допомога є різновидом благодійництва, і має спрямовуватися відповідно до обставин, об’єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог ст. 3 Закону України “Про благодійну діяльність та благодійні організації” [2]. Набувачами гуманітарної допомоги можуть бути фізичні та юридичні особи, які її потребують і яким вона безпосередньо надається.

“Отримувачі гуманітарної допомоги повинні бути зареєстровані у Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги. Тільки вони мають право на приймання від донорів, подальше розповсюдження такої допомоги набувачам, яким вона потрібна. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 927 “Деякі питання організації ведення автоматизованої системи

реєстрації гуманітарної допомоги” включення до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги відбувається одночасно із прийнятим Мінсоцполітики рішенням про визнання вантажів гуманітарною допомогою. Щоденно в Україну через митні кордони завозяться гуманітарні вантажі, які визнаються гуманітарною допомогою за декларативним принципом, на підставі [3] постанови КМУ від 01.03.2022 року № 174 “Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану”. Тому, отримувачі таких вантажів не можуть бути включенні до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, тому слід враховувати, що данні питання потребують додаткового нормативного врегулювання” [4].

“При оприбуткування ГД слід користуватися постановою КМУ № 224 “Про затвердження переліку категорій товарів, що визнаються гуманітарною допомогою без здійснення процедури визнання таких товарів гуманітарною допомогою” та уважно вивчати Додаток 1. В якому міститься інформація про категорії товарів. Тому різноманітні міністерства та відомства об’єднують свої зусилля при поданні проектів змін до діючого законодавства, які удосконалять процедуру реєстрації отримувачів гуманітарної допомоги. Данні зміни потрібно враховувати як під час потреб воєнного стану та після його завершення” [5]

“Органи місцевого самоврядування визначені, згідно діючого законодавства є одними з отримувачами гуманітарної допомоги та в повному обсязі повинні дотримуватись процедур документального оформлення гуманітарної допомоги та подальшого ведення відповідного аналітичного та синтетичного обліку. Крім цього повинні подавати основні форми звітності, передбачених законодавством, статистичні форми у визначений строк. Тому ОМС повинні дотримуватися процедур отримання гуманітарної допомоги, які проілюстровано на рис. 2.2. Крім цього слід зауважити, що податкові органи відповідно до абз.2 ст.11 Закону № 1192 здійснюють контроль щодо використання гуманітарної допомоги за цільовим призначенням” [1]. Слід зауважити, що “нормативно-правове регулювання пропуску гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану через митний кордон України з 01.03.2022 р. змінювалося 9 разів” [6].

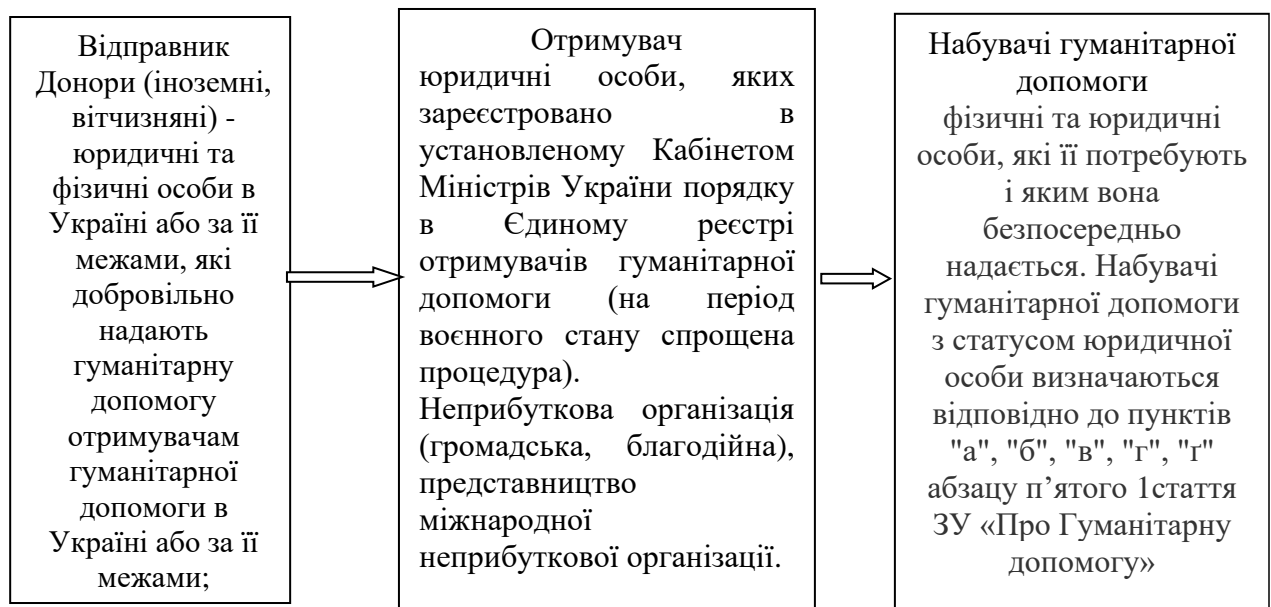

Рис. 2.2 . Процедури отримання гуманітарної допомоги згідно ЗУ «Про гуманітарну допомогу»

Абзац другий пункту 2-1 розділу VII “Прикінцеві положення” Закону № 5073 “Про благодійність”: “для включення до Реєстру волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації благодійник - фізична особа подає до територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, у паперовій або електронній формі (в тому числі з використанням Єдиного державного веб-порталу електронних послуг) заяву із зазначенням реквізитів рахунків, відкритих у банках на ім'я такого волонтера, що призначені для здійснення благодійної діяльності, та реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний податковий орган і мають відмітку у паспорті). Включення до Реєстру здійснюється за заявницьким принципом протягом одного робочого дня” [2].

Згідно ст. 11. Закону України “Про гуманітарну допомогу” визначає: “Спеціально уповноважені державні органи з питань гуманітарної допомоги

ведуть облік, статистичну звітність гуманітарної допомоги. Відповідні спеціально уповноважені державні органи з питань гуманітарної допомоги та податкові органи здійснюють контроль щодо використання гуманітарної допомоги за цільовим призначенням. Митними органами та філіями (територіальними управліннями) Національного банку України щомісячно складаються звіти за встановленою формою відповідно про митне оформлення вантажів з гуманітарною допомогою та про надходження на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги коштів в іноземній валюті. Зазначені звіти подаються до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення” [1].

Подольська Ю. рекомендує “для ГО правильно відкривати КВЕД згідно Класифікатора-2010 розділ 94 “Діяльність громадських організацій” [7].

“В 2022 р. відбувся бум реєстрації нових БО – 6367 нових організацій (830 нових БО було зареєстровано попереднього року, майже в 8 разів менше, Тобто, повномасштабне вторгнення 2022 року зменшило кількість нових ГО, що з’являються в Україні, проте радикально збільшило число нових благодійних організацій. Найбільша кількість нових БО і ГО в 2022 році з’явилися в Києві, Київській області, Львівській, Харківській, Дніпропетровській та Одеській областях” [8, с.12].

“Бухгалтерський облік гуманітарної допомоги та відповідна звітність здійснюються отримувачами гуманітарної допомоги та набувачами гуманітарної допомоги (юридичними особами) у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику. У разі відсутності обліку щодо отримання та цільового використання гуманітарної допомоги вона вважається використаною не за цільовим призначенням. Отримувач ГД і набувач ГД (юридична особа) щомісячно в установленому порядку подають до відповідного спеціально уповноваженого державного органу з питань гуманітарної допомоги звіти про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги. Порядок списання товарів (предметів)

гуманітарної допомоги, які мають певний термін експлуатації, визначається Кабінетом Міністрів України. При отриманні іноземної валюти, яка надійшла як гуманітарна допомога на рахунок в іноземній валюті отримувача гуманітарної допомоги, він як юридична особа - резидент здійснює її облік окремо” [9].

Сушко Д., Бачило В. вважають ”головне в цьому зрозуміти, що не всі документи є первинними і мають відповідати за порядком їх створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку” [10].

Тому при здійсненні гуманітарної діяльності потрібно дотримувати діючого законодавства, не порушувати його, правильно вести первинний, аналітичний та синтетичний облік, дотримуватися строків подання фінансової звітності для того, щоб не виникала адміністративна або кримінальна відповідальність за порушення законодавства за нецільове використання гуманітарної допомоги.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНУ ВІД КРАЇН СВІТУ

Гуманітарна допомога здійснюється з 2014 р. в Україну від більш п'ятдесяти країн світу та окремих потужних іноземних компаній та різноманітних міжнародних організацій. Нами згрупована інформація про розміри гуманітарної допомоги. Австралія відправляла допомогу ЗСУ з 18.01.2015 р. у вигляді зимового взуття, зимового одягу на загальну суму 2300000 доларів США. Тому, станом на 20.03.2022 р. країна відправила та спрямувала на гуманітарну допомогу від різноманітних неурядових організацій, 30000000 австралійських доларів в т.ч. 8000000 австралійських доларів було направлено за Всесвітньою продовольчою програмою та 8000000 дол. від Фонду народонаселення ООН та 2000000 австралійських доларів спрямовано від Альянсу для компенсації наслідків від надзвичайних ситуацій в Україні. Крім цього Австралією було направлено для українських електростанцій біля 70 тис. т. вугілля. В табл. 2.1. нами згруповані країни Азії, які надали нам гуманітарну допомогу.

Таблиця 2.1

Розміри гуманітарної допомоги країн Азії з 2014 р.*

Країна	Внесок
1	2
Азербайджан	Надано медичну ГД на суму 5 млн євро. Безкоштовне паливо для карет швидкої допомоги та транспортних засобів ДСНС на АЗС SOCAR. Надане енергетичне обладнання на суму 800 тисяч доларів.
Ізраїль	100 тонн ГД, у тому числі 17 т. медичної ГД, системи очищення води, тисячі наметів, ковдр, спальних мішків та пальто. Медична бригада з 40 лікарів та парамедиків із медичним та гуманітарним обладнанням. Створено ізраїльський польовий шпиталь. 4 броньовані автомобілі швидкої допомоги разом з додатковими 230 т. ГД, зібраної громадянами Ізраїлю.
Індія	20 т. лікарських засобів, медичне обладнання. 100 наметів, 2500 ковдр (3 березня 2022).
Казахстан	14 та 15 березня 2022 р. 28,2 т. ГД, яка складається з ліків для постраждалих (антибіотики, протизапальні, протикашльові та гіпотензивні засоби).
Кіпр	14 морських контейнерів з медичним обладнанням, продуктами харчування та матеріалами цивільного захисту (8 березня 2022).
КНР	Червоний Хрест Китаю ГД на суму 5 млн юанів (майже 800 тис. доларів США), яка складається з предметів першої необхідності. Додаткові 10 млн юанів (1,57 млн доларів) ГД були 21 березня 2022.

Продовження табл. 2.1

1	2
Пакистан	Доставлено 15 т. ГД, яка включає екстрені медикаменти, електромедичне обладнання, зимову постільну білизну та продукти харчування
Південна Корея	28 лютого 2022 р. було оголошено про надання ГД 10 млн доларів, що складається з 40 т. медичних товарів. 28 лютого запропоновано тимчасову роботу та дозвіл на проживання 3843 українським експатріантам. Строк дії Дозвілу є невизначеним і діє до «стабілізації» ситуації в Україні.
Таїланд	2 млн батів (приблизно 60 тис. доларів) на гуманітарну допомогу Україні.
Тайвань	Передано 27 тонн медичних засобів у лютому 2022. П Цай Інвень, віце-президент Лай Цінде і прем'єр-міністр Су Чженьчан оголосили 2 березня 2022 року, що кожен з них пожертвує свою зарплату за місяць.
Туреччина	Невизначена кількість ковдр, наметів, спальних мішків, засобів для прибирання та гігієни, а також п'ять спеціалістів, одна мобільна кухня та один автомобіль реагування на стихійні лиха.
Узбекистан	28 т. медичного обладнання відправлено в рамках ГД
Японія	4 вересня 2014 р. Японія надіслала ГД для кардіологічних лікарень на суму 2,6 мільйона гривень. Надано намети, зимовий одяг, продукти харчування, туалетні приналежності, камери й електрогенератори (4 березня 2022 року)

* [11]

Нова Зеландія спрямовує гуманітарну допомогу адресно на підтримку окремих медичних закладів України, шляхом забезпечення потреб в медичному обладнанні, продуктів гігієни та продуктів харчування на 1,4 млн. доларів США В табл. 2.2. нами згруповані країни Європи, які надали нам гуманітарну допомогу.

Таблиця 2.2

Розміри гуманітарної допомоги України країн Європи з 2014 р.*

Країна	Внесок
1	2
Болгарія	Невизначена кількість одягу, взуття, наметів, простиралл, ковдр.
Ватикан	На початку березня 2022 р. Папа Римський Франциск пожертвував Україні медичні засоби, 21 березня 2022 р. в гуманітарний хаб при Хмельницькій ОВА прибуло 10 т. медичних і лікарських засобів, інвалідних колясок для цивільних осіб та військових.
Велика Британія	23.02.2022 р. оголошено 100 млн фунтів стерлінгів ГД Додаткова гуманітарна допомога в розмірі 40 млн ФС (27.02.2022). Додаткова допомога 80 млн ФС в подоланні гуманітарної кризи (1 березня). 10.03.2022 поставка пайків, медичного обладнання та нелетальної військової допомоги. 14.02.22 передано понад 500 мобільних генераторів. Профінансовано 2 млн ФС на продовольство для районів України, оточених російськими військами. Надання ГД на суму 500 тис. ФС (02.03.2022). Пожертвування протипожежного спорядження. Надано 4 млн фунтів стерлінгів ГД.
Данія	1 мобільний госпіталь, 50 млн датських крон на ГД (26 лютого 2022). Додатково надано 150 млн ДК на ГД (28 лютого). 1700 одиниць препаратів для лікування правця надано за запитом ВООЗ (3 березня).
Іспанія	20 т. гуманітарної допомоги на суму понад 150 тис. євро (27 лютого 2022).
Італія	45 пожежні машини.

Продовження табл. 2.2

1	2
Косово	Надано 100 тис. євро на гуманітарну допомогу.
Німеччина	Один мобільний польовий госпіталь вартістю 5,3 млн євро та пов'язане з ним навчання медичного персоналу в лютому 2022 року. 10 тис. т. продуктів харчування та засобів гігієни протягом березня 2022 року. 50 медичних транспортних засобів.
Норвегія	29 червня 2014 р. відправила на нужди ЗСУ 77 тис. сухпайков, а загальна ГД на соціальні програми на середину листопада 2014 р. склала 300 млн норвежських крон (більше 44,2 млн доларів США). Прем'єр-міністр Норвегії Йонас Гар Стьоре 27 лютого 2022 р. зазначив, що надана ГД на суму 2 млрд крон (200 млн євро).
Польща	Країна прийняла більше 2 млн укр. біженців, яких забезпечує всім необхідним.
Румунія	Лікує в 11 військових госпіталах. З 24.02.2022р. крупи, консерви, соки, молочна продукцією, овочі, вода, солодощі, дитяче харчуванням та засоби гігієни. 27.02.2022 допомога у вигляді палива та другого траншу медичного обладнання й медикаментів на суму понад 3 млн євро. На 08.03.2022 р. країна прийняла близько 300 тис. укр. біженців. Передано 2 тис. ліжок для ВПО.
Словенія	Надано 200 спальних мішків, 200 пар гумових чобіт, 10 дизель-генераторів, 250000 латексних рукавичок, 250 000 нітрилових рукавичок і 600 000 масок.
Угорщина	Медичні захисні окуляри, халати, одноразові гумові рукавички, ковдри, харчові продукти, а також медичні засоби: набори для крапельниць, шприци, пакети для забору сечі, катетери та допоміжні розхідники (грудень 2014). 28 тонн харчових продуктів і 100 000 л автомобільного палива (28 лютого 2022). Додаткові 100 тонн допомоги у березні 2022
Фінляндія	15 карет швидкої допомоги та 2 пожежні машини. Надано близько 83млн євро
Франція	1000 бронежилетів, набори медичної допомоги доставлено 7 липня 2014 року. 33 т. наметів, ліків, продуктів харчування і т ін. доставлено 1 березня 2022 року. 30 т. ГД через Молдову. 2 літаки, повних ліків, через Польщу. 8 т. медичного обладнання (2 березня).
Хорватія	3 березня 2022 року ГД розмірі 1,8 млн кун (близько 265 тис. доларів) для українських біженців. Електроагрегатори, намети, ковдри та маски. 300 тис. кун ГД на закупівлю медичних виробів та обладнання для українців і лікарів.
Чехія	1,5 млрд крон (66 млн доларів) на забезпечення українських біженців житлом, їжею та засобами гігієни. 300 млн крон (13,2 млн дол.) на цивільного населення України.
Швейцарія	Близько 35 тонн екстреної допомоги, включно з медичним обладнанням та наметами надіслані в Київ для допомоги постраждалим від війни (7 березня 2022). Загалом було виділено 100 млн швейцарських франків (~\$106.2 млн) на ГД (10 серпня 2022). Загалом близько 3500 тонн допомоги, включно з медичним обладнанням (10 серпня 2022). 02.11.2022 додаткові SFr 100 млн (~\$106.2 млн) для підготовки до зими 22/23 під назвою «Aktionsplan Winterhilfe». Пріоритетом виділення грошей буде енергопостачання України. До 22 лютого 2023 року, уряд Швейцарії пожертвував загалом SFr 1.3 мільярд (~US\$1.378 мільярд) допомагати українцям (1.03 мільярд для українських біженців у Швейцарії і 270 млн. в Україні).
Швеція	27 лютого 2022 року було спрямовано 100 млн шведських крон на гуманітарну допомогу в Україні, серед яких: 50 млн ШК для Управління Верховного комісара ООН у справах біженців; 30 млн ШК для гуманітарного земельного фонду ООН. 20 млн ШК для Міжнародного комітету Червоного Хреста.

* [11]

В табл. 2.3. нами згруповані країни Америки, які надали Україні гуманітарну допомогу.

Таблиця 2.3

Розміри гуманітарної допомоги країни Америки з 2014 р.*

Країна	Внесок
Аргентина	Розміщення Комісії білих шоломів на українсько-польському кордоні для надання допомоги біженцям. 1500 т. продуктів харчування, ліків та одягу 20 березня 2022 було надіслано нову партію допомоги у вигляді більш ніж 10 тонн чоловічого, жіночого та дитячого одягу для українських біженців.
Бразилія	11,6 тонн допомоги, зібраної людськими пожертвами, які були направлені до Варшави, Польща.
Канада	32 тонни ГД (шоломи, бронежилети, балістичні окуляри, медичні аптечки, спальні мішки, намети) на у 5 млн. канадських доларів (8 серпня 2014 р.) Уряд Канади оголосив 25 лютого 2022 року, що канадцами були зроблені пожертвування на загальну суму близько 10 млн доларів у відповідь на події в Україні. 10 березня сума пожертв до Канадського Червоного Хреста на подолання гуманітарної кризи в Україні, зросла до 30 млн доларів. 1 березня 2022 р. ГД розмірі 100 млн доларів для задоволення гуманітарних потреб на місцях в Україні
Колумбія	24 березня Президент Колумбії Іван Дукес Маркес оголосив про надання ГД українським біженцям через Управління Верховного комісара ООН у справах біженців.
США	2000 бронежилетів, 1500 наборів медичної допомоги, 1000 спальних килимків, 3600 камуфляжних жакетів, 400 коробок марлевих бинтів та 1000 чохлів на каски (7 липня 2014 року). Планується надання додаткової гуманітарної допомоги на 1 млрд доларів (26 березня 2022 року).

* [11]

Медична гуманітарна допомога важлива для її отримання як медичними закладами України так і для безпосереднього надання через сімейних лікарів на безкоштовній основі. Тому оприбуткування і надання медичної ГД мають свої особливості. Джерелами надходження гуманітарної допомоги медичного спрямування може бути як приватні ініціативи громадян за окремими зверненнями громад або фізичних осіб, так і централізовані поставки від країн-партнерів, які медичну допомогу здійснюють через урядові організації, іноземні компанії, міжнародні організації та гуманітарні фонди.

В Офіс Президента створено Координаційний штаб з гуманітарних і соціальних питань, в обов'язки якого входить налагодження взаємодії та координації зусиль із забезпечення ліками МОЗ України. При цьому МОЗ

визначено органом, що координує медичну ГД, яка надходить на територію України. Серед медичної допомоги можуть бути: дезінфекційні засоби, засоби індивідуального захисту, різноманітні ліки, медичні вироби. Також це може бути і медичний транспорт, обладнання та інструменти, засоби тактичної медицини тощо. Тобто все, що застосовується для медичного забезпечення і допомоги. Медична гуманітарна допомога отримується за співпрацею з волонтерськими інституціями, донорськими організаціями, які знаходяться за кордоном.

Для того, щоб медична ГД поступала у визначеній кількості і в які громади в МОЗ створено та оновлюється пріоритетний перелік ліків, медичних виробів, витратних матеріалів, яких першочергово потребують заклади охорони здоров'я кожного регіону. Тому при розподілі гуманітарного вантажу приділяється увагу, насамперед, медичним закладам, які розташовані в прифронтових зонах. МОЗ здійснює постійні звернення до різних донорських організацій, фармкомпаній з проханням надати саме ту допомогу, якої потребують заклади охорони здоров'я України. “Централізовані закупівлі в рамках United24 здійснюються за напрямком “Медична допомога”. За рахунок даної платформи здійснено «закупівлю 35 транспортних апаратів штучної вентиляції легень, 22 рентгенівські хірургічні системи типу «С-арка», 83 анестезіологічних апарати, 81 операційний стіл, 136 автомобілів швидкої допомоги та 13 броньованих евакуаційних авто, маже 8 тис. апаратів зовнішньої фіксації, більше 700 генераторів та ін.”[12]. “Амбасадорами медичного напрямку United24 є Андрій Шевченко, Еліна Світоліна, Олександр Усик, Марк Гемілл та Лієв Шрайбер, Imagine Dragons, Барбара Стрейзанд, Скотт Келлі, Тімоті Снайдер. Їх гуманітарна місія – говорити правду світу про події в Україні. Від імені родини Джонсонів і «New York Jets Foundation» Брік та Джек Джонсони вручили чек на 100 тис. дол. Е. Світоліній та А. Шевченку на благодійному матчі першої ракетки світу Іги Свійонтек. В подальшому, цей чек був використаний на поповнення медичного забезпечення дитячих лікарень в Україні” [11]. В табл. 2.4 наведена інформація, за звітністю МОЗ на кінець 2022 р., до України, надійшло 10,5 тис. т. різноманітної медичної ГД на суму 12,9 млрд грн з різних куточків світу.

Таблиця 2.4

Отримання медичної гуманітарної допомоги з початку широкомасштабної війни за даними МОЗ України*

Хронологія	тис. тонн	млрд грн
34 дні війни	2,4	2,6
66 днів війни	4,5	6,0
3 міс війни	6,0	6,9
6 міс війни	8,5	12,0
10 міс війни	10,5	12,9

*[12]

Медична гуманітарна допомога (ГД) може включати як ліки так і вакцини, медичне обладнання та інструменти. Крім цього це може бути дитяче харчування та дієтичні добавки. Для медичних установ та військових частин це автомобілі швидкої допомоги, евакуаційний транспорт та засоби тактичної медицини. Нами в табл. 2.5. згрупувано алгоритм проходження медичної допомоги за окремими етапами.

Таблиця 2.5

Алгоритм проходження гуманітарної медичної допомоги за окремими етапами*

№	Етап проходження	Напрямок, хто координує, здійснює, хто допомагає
1.	Проведення переговорів про постачання вантажів з медичною допомогою	Офіс Президента України, Координаційний штаб з гуманітарних і соціальних питань та МОЗ,
2.	Надходження вантажів	На склади першого вивантаження в прикордонних регіонах (Львівська, Закарпатська області). Help Ukraine Center (великий хаб, розташований, Польща), в який доставляються вантажі з території ЄС.
3.	Надходження через Механізм цивільного захисту ЄС	European Union Civil Protection Mechanism- EUCPM. Вантажі доставляються Укрзалізницею.
4.	Склад першого вивантаження в Україні	ГД обліковується, сортується і готується до розподілу за пріоритетністю (для прифронтових територій, території де знаходиться на лікуванні велика кількість поранених і постраждалих). Потім обов'язково ГД направляється в ті регіони, де мешкає багато ВПО.
5	ГД направляється до департаментів охорони здоров'я та Міністерство оборони, МВС та ін.	Здійснюється розподілення відповідно до потреб. Обов'язково обліковується та зберігаються супровідні документи (накладні).

*згрупувано автором

В Україні також можна отримувати медичну ГД спеціалізованим закладам. Медичний заклад оформлює офіційний лист-запит, вказує перелік потреб, аргументує, для чого та в якій кількості вони потрібні для пацієнтів. Фонд розглядає заявку та може підписати або договір про надання благодійної допомоги. Оформлення даних операцій повинно бути підтверджено (видаткові накладні (3 примірника), акти приймання-передачі, акти введення в експлуатацію тощо (ОЗ -1, не менше ніж 3 примірника). Переважна більшість благодійних фондів, в якості доказів формують фото- та/чи відеозвіт та звітують на сайті благодійного фонду).

МОЗ для Громадських організаціях, які постійно підтримують заклади медицини, надають доступ до дашбордів, де фіксуються потреби в препаратах (заклад, кількість, коли потрібно, строки, умови доставки). Широко використовується при цьому, інформаційно-аналітична система MedData, яка періодично оновлюється та фіксується інформація про забезпеченість регіонів, закупівлю, як за бюджетні кошти так і за кошти донорів, у рамках United24. За допомогою MedData здійснюється верифікація потреб, консолідується потреби від інших відомчих структур (Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ, СБУ, Державна служба спеціального зв'язку та ін.). МОЗ розробило алгоритм, що через заклади охорони здоров'я конкретних громад, повідомляється населення, де здійснюється організована видача ліків (наприклад електронний або паперовий рецепт, огляд сімейного лікаря закладу, або на підставі запису в амбулаторній картці). При цьому обов'язково фіксується найменування, кількість препаратів надано на родину, або на конкретного пацієнта. Видача фіксується при наявності паспорту та ІПН громадян. Отримання здійснюється підписом пацієнта. Також громади повідомляють про надання медичної ГД через органи місцевої влади або створених групах через Viber, Telegram. В табл. 2.6 згрупована інформація, про надану медичної гуманітарної допомоги з початку війни за щомісячними звітами МОЗ. На підставі даної інформації, ми бачимо, що часто змінюються потреби та в подальшому Україна буде потребувати в медичній допомозі країн-партнерів.

Таблиця 2.6.

Інформація про медичну гуманітарну допомогу за 2022 р.*

Місяць	Інформація про медичну гуманітарну допомогу
Березень 2023	Надійшла ГД українського та зарубіжного фармбізнесу - партії витратних матеріалів, препаратів для надання невідкладної допомоги, лікування пацієнтів із хронічними захворюваннями, інфекційними хворобами.
Квітень 2022 р.	Обладнання та медикаменти (антибактеріальні препарати, кровоспинні та протизапальні засоби; препарати для невідкладної допомоги, препарати для лікування травм та ран, тактичні аптечки, знеболювальні та жарознижувальні ліки, перев'язувальні матеріали).
Травень 2022 р.	Препарати для онкопатології, інфекційно-запальних захворювань кишечника, анальгетиків, анестетиків, препаратів групи інсулінів; телемедичних сервісів віртуальної реальності, апаратів штучного дихання та вакуумної терапії ран, кардіотокографів. Завезені автомобілі швидкої допомоги; індивідуальні аптечки, бандажі, турнікети, перев'язувальні матеріали та ін.
Червень 2022 р.	Інкубатори для немовлят, автомобілі швидкої допомоги та лікарські засоби (інсуліни, противірусні препарати, засоби для зупинки кровотечі, препарати, при лікуванні онкологічних захворюваннях). Отримано 34 т ліків, в т.ч. електрогенератори для медичних закладів України.
Липень 2022 р.	Комплекти медичного обладнання, тактичні аптечки, різноманітні лікарські засоби, та потужні електрогенератори.
Серпень 2022р.	Вакцини проти гепатиту В, кору, краснухи, інкубатори та турнікети, ліки й медичне обладнання, апарати штучної вентиляції легень, монітори пацієнта, медичні аспіратори та апарати зовнішньої фіксації, а також пристрої віртуальної присутності.
Вересень 2022 р.	МОЗ отримало вакцини проти поліомієліту, портативні рентгенографічні апарати, цифрові портативні рентгенографічні апарати, автомобілі швидкої допомоги.
Жовтень 2022 р.	За рахунок UNITED24 придбано: реанімобілі, операційні столи та апарати штучної вентиляції легень для дітей. ГД - вакцини проти сказу, дифтерії та правця, коронавірусної інфекції. Отримано позашляховики та евакуаційні автомобілі на базі позашляховиків. Доставлено та розподілена між регіонами 140 потужних генераторів (прифронтові і фронтові регіони, деокуповані території, медичні заклади, на заході України, які приймають найбільшу кількість пацієнтів).
Листопад 2022 р.	Вакцини проти грипу та коронавірусу, респіратори та тести на COVID-19, вентилятори для підтримання дихання, препарати для зупинення крові, стабілізатори напруги.
Грудень 2022 р.	Стабілізатори напруги й моноблоки, експрес-тести для виявлення COVID-19, вакцини проти грипу та COVID-19, дозиметри, засоби індивідуального захисту.

*[12]

Тому, Україна буде і в подальшому потребувати медичної ГД в реабілітаційних центрах (тренажери для реабілітації, протезування, ліки, та апаратура), тому що російська-українська війна не закінчена. Агресор нищить медичні заклади України для того, щоб українці не мали можливості якісно та вчасно проходити обстеження, лікуватися та отримувати якісні медичні послуги.

РОЗДІЛ 3

ДОКУМЕНТУВАННЯ, ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Громадські організації, повинні зрозуміти, що Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” поширюється “на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства, тому при відображенні господарських операцій в бухгалтерському обліку слід мати виправдовуючі первинні документи, щодо отримання, списання або передачі активів” [13]. Також головному бухгалтеру Громадської організації слід скласти Наказ про облікову політику з розробленою схемою документообігу та затвердженими формами первинних документів.

Для того, що б отримати гуманітарну допомогу може бути складено Запит/звернення/прохання про надання гуманітарної допомоги з вказанням якого конкретно і в якій кількості. Але облікова служба, повинна зрозуміти, що такий запит не є первинним документом, не існує типової форми такого документу. Тому рекомендації для ГО (неприбуткова організація) наступні: скласти такий Запит/звернення/прохання на фірмовому бланку, де є всі реквізити ГО; вказати перелік потрібної допомоги (це може бути перерахуванням найменування ТМЦ, кількість; вказати напрями використання допомоги (в яким областях, районах буде видаватися, на які категорії громадян буде розповсюджуватися).

Даний Запит/звернення/прохання про надання гуманітарної допомоги ГО розсилають до країн-партнерів з обов’язковим перекладом на країну майбутнього донора. В табл. 3.1 нами узагальнено перелік процедур з документами, щодо організації документообігу гуманітарної допомоги. Може виникнути такі ситуації, коли ГО пропонують прийняти, але вони не в змозі (не зможуть забезпечити умови зберігання, передачі). Також слід зауважити, що письмова згода та письмова пропозиція не є первинним документом, але підтверджує листування з благодійними організаціями. Наказом №539 від

31.07.2020 р. Міністерства соціальної політики України [14] затверджені форми звітів про наявність і розподіл гуманітарної допомоги, але постановою КМУ 202 “Деякі питання отримання, використання, обліку та звітності благодійної допомоги» в умовах військового часу не поширюються на отримання, використання, облік та звітність благодійної допомоги від юридичних та фізичних осіб - резидентів і нерезидентів” [15].

Таблиця 3.1

Організація документообігу гуманітарної допомоги в Україні для
громадських організацій (ГО)*

№	Процедури	Документ
1.	Громадська організація на фірмовому бланку формує Запит про надання ГД	Запит/звернення/прохання про надання гуманітарної допомоги
2.	Започаткування процедури надання і визнання ГД	ГО може отримати письмову пропозицію донора про її надання, або дарчий лист.
3.	Отримання ГД	Письмова згода отримувача ГД на її одержання ст. 3. ЗУ «Про гуманітарну допомогу.
4.	Оприбуткування допомоги отримувачем від донора	1. Інвойс (рахунок) з оформленням обов’язкових реквізитів (щоб визнати це первинним документом) або 2. Акт приймання-передачі матеріальних цінностей (гуманітарної допомоги). 3. Супровідні документи, які підтверджують факт надання ГД, від іноземних партнерів - митна декларація, міжнародна товарно-транспортна накладна
5.	Передача гуманітарної допомоги набувачам-юридичним особам	Акт-приймання передачі гуманітарної допомоги між отримувачем та набувачем.

*складено автором

Тому ГО частіше використовують шаблон заяви про визнання гуманітарною допомогою, але можуть її додати, тими реквізитами, які вважають доцільними. Крім цього обліковій службі ГО доцільно зберігати документи (довідки про термін придатності, довідки про проведення епідеміологічної та санітарної обробки) які контролюють терміни зберігання (ліки, продукти). Ми вважаємо, що інвойс, це платіжний документ, який містить інформацію хто, кому, скільки, за що і коли повинен заплатити. Важливо передбачити всі обов’язкові реквізити

первинного документу (найменування установи, назва документу, дата, зміст, обсяг господарської операції у грошовому та за можливості у натуральних вимірниках). Обов'язково вказується посади і прізвища осіб, відповідальних та особистий підпис особи, телефон).

Акт приймання-передачі матеріальних цінностей (гуманітарної допомоги) не є типовою формою, тому ГО повинні вказати в ньому всі обов'язкові реквізити первинного документу. Також документами, які додаються до інвойсу, або Акту приймання-передачі матеріальних цінностей (гуманітарної допомоги) може бути митна декларація, міжнародна товарно-транспортна накладна. Більше проблем, може виникнути, коли ГО надають гуманітарну допомогу фізичним особам, окремим групам (ВПО, інвалідам, багатодітним родинам та ін.) доцільно дотримуватися та документувати факти та дотримуватися послідовності:

1. Видати наказ про роздачу гуманітарної допомоги (період, місце, дата, час, вид, обсяг та визначити ПІБ відповідальних осіб).

2. Скласти накладну-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів зі складу на відповідальну особу, яка буде контролювати видачу. Доцільно в даному документі додатково передбачити найменування/номенклатуру матеріальної гуманітарної допомоги, одиницю виміру та кількість, паспортні дані, ідентифікаційний номер. Для ВПО доцільно також передбачити номер довідки та її дата.

3. Відповідальна особа ГО складає звіт (період, місце, дата, час, вид, фактичний обсяг видачі ГД, повернення залишків на склад). Форма звіту може бути запропонована в табл.3.2.

4. Для підтвердження видачі гуманітарної допомоги фізичним особам ГО складають окремо Відомість роздачі гуманітарної допомоги набувачам, яка підтвердить факт отримання, розповсюдження допомоги конкретним групам. В даній формі доцільно також взяти номер телефону, через який можуть проконтролювати, чи дійсно людина отримувала дану допомогу (табл. 3.3).

Облік гуманітарної допомоги на основних рахунках бухгалтерського обліку згруповано в табл. 3.4.

Таблиця 3.2

Витяг з звіт про рух гуманітарної допомоги*

№ п/п	Найменування/номенклатура гуманітарної допомоги	Одиниця виміру	Кількість отримано	Номер, дата накладної	Кількість роздано	Кількість залишків
1.	Продуктовий набір стандартний	шт	200	№14 від 11.03.2023	195	5
2.	Набор гігієни дорослий	шт	80	№15 від 11.03.2023	80	-
3.	Набор гігієни дитячий	шт	50	№16 від 11.03.2023	49	1
4.	Памперси № 1	упак.	25	№14 від 11.03.2023	23	2

*запропоновано автором

Таблиця 3.3

Витяг з відомості роздачі гуманітарної допомоги набувачам (для ВПО)*

Дата Місце видачі

№ 3/п	Найменування гуманітарної допомоги	Одиниця виміру	Кількість отримано	ПІБ	№ паспорта	Ким видано, дата паспорт
1	2	3	4	5	6	7
1.	Продуктовий набір	шт.	2	Шевченко Валентина Семенівна	003155661	6531, 25.11.2019 р
2.	Плед	шт	1	Шевченко Маргарита Андріївна	003155663	6531, 05.10.2021 р

№ з/п	ПІН	Адреса місця реєстрації	Адреса фактичного місця проживання	№ довідки ВПО	Дата довідки ВПО	Номер телефона	Підпис
	8	9	10	11	12		
1	239567891	м. Миколаїв, вул. Леоніда Первомайського буд 8, кв.25	м. Житомир вул. Троянівська буд. 19, кв.115	134561	24.07.2022	050122267	підпис
2	234557123	м. Миколаїв, вул. Леоніда Первомайського буд 8, кв.25	м. Житомир вул. Троянівська буд. 19, кв.115	134566	24.07.2022	09734411	підпис

Відповідальна особа _____ (підпис) ПІБ

*запропонована автором

Оприбуткування автомобіля, в якості ГД, має свої особливості:

1. Потрібно на підставі заяв власників і митних декларацій здійснити

державну реєстрацію в сервісних центрах МВС (п. 28 Порядок 1388) [16].

2. Згідно постанови КМУ №190 на період воєнного стану зареєструвати автомобіль можна бути протягом 90 днів (а не 10 за стандартною процедурою) після завершення війни [17].

3. При оприбуткуванні автомобіля слід користуватися Наказом № 298 “Про порядок обліку гуманітарної допомоги” [18].

Таблиця 3.4

Основні кореспонденції з обліку гуманітарної допомоги

№	Зміст господарської операції	Назва первинного документу	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	Отримання гуманітарної допомоги у вигляді запасів	Дарчий лист від донора Товарно-транспортна накладна міжнародна (CMR) Перелік товарів гуманітарної допомоги, характеристика, вартість. Акт оцінки майна (якщо вартість не можна визначити)	209, 281	48
2	Безкоштовна передача від однієї неприбуткової організації (НПО) інший, яка надавати набувачам	Договір надання гуманітарної допомоги Акт приймання-передачі	377, 685	209 281
3.	Звітування за розповсюдження гуманітарної допомоги	Звіт про цільове використання (доцільно розробити, вільна форма, затвердити в Наказі про облікову політику)	92 949	377 685
4.	Передача ГД фізичним особам	Відомість видачі гуманітарної допомоги Списки набувачів гуманітарної допомоги (форми не затверджені)	92,949	209 281
5.	Передача гуманітарної допомоги юридичним особам (Меморандум про співробітництво Договір надання гуманітарної допомоги, Акт приймання-передачі	92,949	209 281
6.	Отриманні гуманітарної допомоги у вигляді основних засобів	Дарчий лист від донора, ТН міжнародна (CMR), Перелік товарів ГД, характеристика, вартість. Акт оцінки майна (якщо вартість не можна визначити)	152	48
7.	Введення в експлуатацію	Акт введення в експлуатацію (може бути в довільній формі, або ОЗ-1)	10	152
8.	Відображення, як доходів майбутніх періодів	Бухгалтерські регістри	48	69
9.	Закриття фінансових результатів (витрат)	Бухгалтерські регістри	791	92,949
10	Закриття фінансових результатів (доходів)	Бухгалтерські регістри	48 745	745 791

Савчук Т. рекомендує “відображати господарські операції наступним чином: а) Д-т 10 “Основні засоби” К-т 424 “Безоплатно одержані необоротні активи” – надходження безоплатних основних засобів у вигляді гуманітарної допомоги; б) Д-т 23 “Виробництво” К-т 131 “Знос необоротних активів” – нарахування амортизації у джерела формування витрат; в) Д-т 424 “Безоплатно одержані необоротні активи” К-т 745 “Дохід від безоплатно одержаних активів” (в сумі нарахованої амортизації)” [19]. Крім організації документального оформлення гуманітарної допомоги громадські організації повинні знати особливості оподаткування згідно діючого законодавства, які ми згрупували в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Особливості оподаткування гуманітарної допомоги*

Податок	Нормативне регулювання
Податок на додану вартість	197.11. ПКУ Звільняються від оподаткування операції з: - ввезення на митну територію України майна як гуманітарної допомоги, наданої згідно з нормами Закону України "Про гуманітарну допомогу". Стаття 197. Операції, звільнені від оподаткування. 197.1.15. надання благодійної допомоги, зокрема безоплатне постачання товарів/послуг благодійним організаціям, утвореним і зареєстрованим відповідно до законодавства, а також надання такої допомоги благодійними організаціями набувачам
Податок на прибуток	Не є платниками податку неприбуткові організації, які створені і діють у порядку та на умовах, встановлених п.133.4 ПКУ. Однак, на період дії правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, згідно з п.63 підрозд. 4 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ, не вважається порушенням вимог п.133.4 ПКУ передача майна, надання послуг неприбутковою організацією, використання доходів (прибутків) неприбуткової організації для фінансування видатків не пов'язаних з реалізацією мети та напрямів діяльності, визначених її установчими документами за умови, що таке майно, послуг надаються на користь особливих набувачів.

*[20]

ПКУ визначає що “до особливих набувачів ГД належать: ЗСУ, Національна гвардія України, СБУ, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України, МВС України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, добровольчі формування територіальних громад, інші утворені відповідно до законів України військові формування, їх з'єднання, військові частини,

підрозділи, установи або організації, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб забезпечення оборони держави, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, сил цивільного захисту та/або заклади охорони здоров'я державної, комунальної власності, та/або структурні підрозділи з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій” [20]. За порушення законодавства з фінансових питань слід користуватися КУпАП (с. 164-2) згідно якої вникає адміністративна відповідальність, при порушеннях розмитнення, відповідальність за МКУ (с. 471 та 472) та кримінальна відповідальність за ККУ (ст. 201). В табл. 3.6 та 3.7 згрупована інформація про види відповідальності за порушення та наслідки згідно діючого законодавства в частині порушення ввозу гуманітарної та благодійної допомоги.

Таблиця 3.6

Адміністративна відповідальність в частині порушення законодавства з
обліку гуманітарної допомоги*

Вид відповідальності, нор.документ	Порушення	Розмір штрафу
1	2	3
Адміністративна відповідальність Стаття 164-2 КУпАП	Приховування в обліку валютних та інших доходів, непродуктивних витрат і збитків, відсутність бух. обліку або ведення його з порушенням установленого порядку, внесення неправдивих даних до фін. звітності, неподання фін. звітності, несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризацій, несвоєчасне подання на розгляд, погодження або затвердження річного фін. плану та звіту про його виконання, перешкоджання працівникам органу державного фінансового контролю у проведенні ревізій та перевірок, невжиття заходів по відшкодуванню з винних осіб збитків від нестач, розтрат, крадіжок	- від 8 до 15 нмдг (136 – 255 грн). - за повторне порушення протягом року від 10 до 20 нмдг (170 – 340 грн.).
Адміністративна відповідальність Стаття 471 МКУ.	Порушення митних правил в частині недекларування товарів	30% вартості цих товарів
	Недекларування товарів (крім валютних цінностей), що підпадають під встановлені законодавством заборони та/або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території та які переміщуються громадянами.	штраф 300 нмдг (5100 грн.) з конфіскацією таких товарів або без

Продовження табл. 3.6

1	2	3
Адміністративна відповідальність (порушення митних правил).Стаття 472 МКУ.	Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлена за встановленою формою точних та достовірних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби комерційного призначення, які підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України, -	Штраф 100% вартості цих товарів, транспортних засобів з конфіскацією

*Згруповано автором на підставі [21,22]

Таблиця 3.7

Кримінальна відповідальності в частині порушення законодавства з обліку, ввезення гуманітарної допомоги згідно ККУ *

Порушення	Розмір штрафу
Ст 201-2. Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги: Продаж товарів (предметів) ГД або використання благодійних пожертв, з метою отримання прибутку, вчинені у значному розмірі.	штрафом від 2000 до 3000 нмдг (34000 – 51000 грн.) або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до чотирьох років.
Дії, передбачені ч.2 та ч.3, вчинені організованою групою або в особливо великому розмірі, або під час надзвичайного або воєнного стану.	позбавленням волі на строк від 5 до 7 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років та з конфіскацією майна

*Згруповано автором на підставі [23]

Також слід розуміти, що згідно ст. 201 ККУ “вважаються вчиненими у значному розмірі, якщо загальна вартість такої ГД , благодійних пожертв або безоплатної допомоги у 350 і більше разів перевищує нмдг; у великому розмірі - якщо загальна вартість товарів, безоплатної допомоги або грошової допомоги у 1000 і більше разів перевищує нмдг; у особливо великому розмірі - якщо загальна вартість товарів, безоплатної допомоги або грошової допомоги у 3000 і більше разів перевищує нмдг” [23].

При здійсненні благодійної діяльності облікова служба та управлінський персонал, повинні зрозуміти, що потрібно правильно відображати в первинному, аналітичному та синтетичному обліку гуманітарну допомогу та не порушувати законодавство, не виникала адміністративна та кримінальна відповідальність.

ВИСНОВКИ

1. Нормативне-правове регулювання та здійснення гуманітарної допомоги регламентується Законом України “Про гуманітарну допомогу”, “Про благодійну діяльність та благодійні організації”, Податковим Кодексом України та окремими постановами КМУ.

2. Україна цінує гуманітарну допомогу від іноземних держав від країн партнерів та міжнародних організацій. Крім грошової допомоги на постійній основі держави передають необхідні речі, гігієнічні засоби, медикаменти, медичне обладнання для лікарень, генератори. Допомога в енергетичній сфері була направлена після здійснення масованих обстрілів об’єктів критичної інфраструктури України.

3. Громадські організації повинні дотримуватися організації документообігу, контролювати супровідні документи, замовляти акти оцінки майна, коли не можна визначити справедливую вартість даного активу. Крім цього розробляти форми первинних та зведених бухгалтерських документів, які повністю підтверджують та засвідчують факт здійснення і передачі гуманітарної допомоги користувачам.

4. Рекомендуємо для Громадських організацій застосовувати схему документообігу гуманітарної допомоги та Звіт про рух гуманітарної допомоги та Відомість роздачі гуманітарної допомоги набувачам (для внутрішньо-переміщених осіб). Тому апарату облікової служби потрібно розробляти внутрішні документи, покладатися на досвід розробки власних реєстрів аналітичного обліку та затверджувати їх в Наказі про облікову політику.

5. Якщо Громадська організація застосовує безоплатну роздачу медичних препаратів потрібно контролювати їх використання за призначенням (рецепт від сімейних лікарів) та дотримуватися строків використання.

6. Згідно Податкового Кодексу України п.133.4 ст. 133 встановлено, що Громадські організації, які мають статус неприбуткових організації, та які внесені в Реєстр неприбуткових організацій не сплачують податок на прибуток.

Також згідно ст. 197.11. звільняються від оподаткування операції з ПДВ при ввезення на митну територію України майна як гуманітарної допомоги.

7. За нецільове (незаконне з метою отримання прибутку) використання гуманітарної допомоги виникає адміністративна та кримінальна відповідальність, яка визначена штрафами, виправними роботами, обмеженням волі, позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, а також конфіскацією майна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22 жовтня 1999р. № 1192-IV. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (дата звернення: 20.03.2023 р.)
2. Про благодійну діяльність та благодійні організації в редакції від 11.12.2022 № 5073-VI *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 10.03.2023 р.)
3. Деякі питання організації ведення автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги. Постанова КМУ № 927 від 09.10.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/927-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.03.2023 р.).
4. Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану. Постанова КМУ № 174 від 01.03.2022 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/504107_728629 (дата звернення: 15.03.2023 р.).
5. Про затвердження переліку категорій товарів, що визнаються гуманітарною допомогою без здійснення процедури визнання таких товарів гуманітарною допомогою у кожному конкретному випадку, на період воєнного стану та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань гуманітарної допомоги. Постанова КМУ № 224 від 07.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.03.2023 р.).
6. Роз'яснення з найактуальніших питань що стосуються отримання, розподілу, цільового використання гуманітарної допомоги. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/22682.html>
7. Подольська Ю. Благодійна допомога під час війни: благодійна організація чи громадське об'єднання. Юрист Закон. № 25. червень. 2022. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA015829 (дата звернення: 14.03.2023 р.)

8. Громадянське суспільство України в умовах війни. Звіт за результатами дослідження. URL:

<https://ednannia.ua/attachments/article/12447/%D0%93%D1%80%D0%BE%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%20%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%202022....pdf> (дата звернення: 29.03.2023 р.)

9. Гуманітарна допомога: документальне оформлення: облік та відповідальність. URL: https://buh.ligazakon.net/aktualno/12264_gumantarna-dopomoga-dokumentalne-oformlennya-oblk-ta-vidpovdalnst (дата звернення: 27.03.2023 р.)

10. Сушко Д., Бачило В. Гуманітарна допомога: документальне оформлення, облік та відповідальність. URL: https://buh.ligazakon.net/aktualno/12264_gumantarna-dopomoga-dokumentalne-oformlennya-oblk-ta-vidpovdalnst (дата звернення: 20.04.2023 р.).

11. Список міжнародної допомоги з 2014 р. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_\(%D0%B7_2014\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_(%D0%B7_2014)) (дата звернення: 10.03.2023 р.)

12. Дмитрик К. Медична гуманітарна допомога для України: організація, облік, розподіл, пріоритети. URL: <https://www.apteka.ua/article/659475> (дата звернення: 10.04.2023 р.).

13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16 липня 1999 р. № 996 – XIV (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 13.03.2023 р.)

14. Про затвердження форм звітів про наявність і розподіл гуманітарної допомоги та Інструкції щодо їх заповнення. Наказ № 539 Міністерство

соціальної політики від 31.07.2020 URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1125-20#Text> (дата звернення: 10.04.2023 р.).

15. Деякі питання отримання, використання, обліку та звітності благодійної допомоги. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 березня 2022 р. № 202. Офіційний вісник України, 2022. № 25. С. 186. Ст. 1286.

16. Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів. Постанова КМУ 1388 від 07.09.1998. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1388-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.04.2023 р.).

17. Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 р. № 1388 і від 11 листопада 2009 р. № 1200. Постанова КМУ. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.03.2023 р.).

18. Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги № 298 . *Міністерство фінансів України*. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text> (дата звернення: 08.03.2023 р.).

19. Савчук Т. Благодійна допомога, що отримується платниками податку на прибуток. Нюанси бухгалтерського обліку та ризики оподаткування. URL:
<https://id-legalgroup.com/blog/blahodijna-dopomoha-shcho-otrymuietsia-platnykamy-podatku-na-prybutok-niuanasy-bukhhalterskoho-obliku-ta-ryzyky-opodatkuvannia-tetiana-savchuk-audytor-id-legal-group/> дата звернення: 18.03.2023 р.)

20. Податковий Кодекс України. Закон України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 14.03.2023 р.).

21. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. *Верховна рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731->

10#Text (дата звернення: 28.03.2023 р.).

22. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. *Верховна рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 27.03.2023 р.).

23. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Верховна рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 29.03.2023 р.).